

Комерційний альпінізм як вид сучасного альпінізму

Репко О.О.¹, Тимко Є.М.², Єварницький І.А.³

¹ Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.
Сковороди

² Національний технічний університет «ХПІ»

³ Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

Abstract

Ryepko O.O., Tymko Y.M., Evarnitskiy I.A. Commercial mountaineering as a type of modern mountaineering

The purpose of the study is to describe the features and problems of commercial mountaineering, to determine the means of monitoring the level of training of amateur climbers before climbing. For a successful ascent to the summit, it is necessary to determine the physical condition and level of functional fitness of amateur climbers before starting the ascent.

Key words: commercial mountaineering, amateur climber, functionality

Анотація

Мета дослідження - виявити особливості та проблеми комерційного альпінізму, визначити засоби контролю за рівнем підготовки альпіністів-аматорів перед сходженням. Для успішного сходження на вершину, необхідно визначити фізичний стан та рівень функціональної підготовленості альпіністів -аматорів перед початком сходження.

Ключові слова: комерційний альпінізм, альпініст-аматор, функціональні можливості

Аннотация

Цель исследования - описать особенности и проблемы коммерческого альпинизма, определить средства контроля за уровнем подготовки альпинистов-аматоров перед восхождением. Для успешного восхождения на вершину, необходимо определить физическое состояние и уровень функциональной подготовленности альпинистов-аматоров перед началом восхождения.

Ключевые слова: коммерческий альпинизм, альпинист-аматор, функциональные возможности

Вступ.

Люди прагнули сходження на високі гори в усі часи – перших вабила жага до нового, других – релігійні та культові мотиви, а третіх – гордіня і бажання виявитися вищими за інших смертних і в переносному, і в прямому сенсі. Роком народження альпінізму вважається 1786, коли була підкорена найвища точка Альп - Монблан. Боротьба за перше сходження на Монблан тривала 26 років, і її ініціатором був учений Горацій Соссюр. Соссюр та Бальма у супроводі 18 носіїв вийшли на сходження і на третій день були на вершині. Це сходження отримало широкий відгук по всій Європі і залучило до Альп сотні любителів пригод. Так виник альпінізм – нове

захоплення "золотої молоді", насамперед англійської. Перемога була затьмарена смертю чотирьох із семи альпіністів, але це сходження відкрило епоху справді спортивного альпінізму. Поступово з кінця 19 століття спортсменів приваблюють висотні сходження. Альпінізм став одним із найпопулярніших видів спорту на початку 20 століття

Пропозиція нагороджувати золотою медаллю за великі досягнення в сфері альпінізму і гірського туризму було схвалено на установчому конгресі Міжнародного олімпійського комітету (МОК) у 1894 року в Парижі.

Цю ідею підтримував П'єр де Кубертен. Починаючи з перших літніх Ігор, було передбачено таке нагородження альпіністів за їх видатні заслуги. Однак на Олімпіадах 1896, 1900, 1904 і 1908 років ніхто не висував претендентів на медаль.

Олімпійська нагорода за альпінізм — почесне нагородження золотою Олімпійською медаллю за видатні досягнення в області альпінізму, досягнуті протягом чотирьох років перед проведенням чергових Олімпійських ігор. Нагорода вручалася тричі: перший раз на зимових Олімпійських іграх і двічі на літніх. Трагічним супроводом цього призу було неодноразове посмертне нагородження [1].

На V літній Олімпіаді 1912 року були номіновані альпіністи, але організатори Ігор вирішили нікого з них не нагороджувати. Однією з причин відмови стало використання платних гідів в експедиціях, що розцінювалося як порушення Олімпійської хартії. Крім того, дуже важко було зіставляти різні види альпінізму і скелелазіння, порівнювати їх складність з урахуванням погодних умов, рельєфу, характеру гірських стежок і так далі. Подібні труднощі обговорювалися і після перерви в Іграх через Першу світову війну, і далі аж до XI річної Олімпіади 1936 року. Після Другої світової війни альпінізм остаточно був виключен з програми літніх і зимових Олімпіад, хоча офіційного рішення МОК з цього приводу не було [1].

Найвища точка світу Еверест (Джомолунгма), була підкорена в 29 травня 1953 року новозеландцем Едмундом Хілларі і непальським шерпом Норгей Тенцінгом. Цієї події передувала довга історія неодноразових спроб підкорити Еверест починаючи з 1921 року, багато з цих спроб закінчився трагічно. Еверест залишається найвідвідуванішим вісьмитасячником у світі. Мрія зійти на “дах” світу існує у кожного альпініста, як початківця, так і професіонала. І в сучасних реаліях це можливо завдяки комерційному альпінізму [1,2].

Мета дослідження: виявити особливості та проблеми комерційного альпінізму, визначити засоби контролю за рівнем

підготовки альпіністів-аматорів перед сходженням.

Спортивна підготовка в альпінізмі включає фізичну, тактичну і технічну підготовку. Окрім відмінної фізичної підготовки, альпініст повинен мати технічні навички роботи з мотузкою і спорядженням, які доведені до досконалості, в умовах перевтоми і гіпоксії уміти приймати тактичні рішення, від яких залежить його життя та життя його товарищів. Готуючись до сходження, альпініст повинен дослідити кліматичні особливості регіону, небезпеку сходу лавини і каменепадів. При нещасному випадку альпініст повинен уміти організувати рятувальні роботи та надати першу медичну допомогу. Ці навички відпрацьовуються поетапно. Уміння і знання отримуються впродовж багатьох років. Але не кожен може витратити десятиліття для підготовки до заповітної вершини. Комерційний альпінізм пропонує сходження на вершину за допомогою професійного гіда, який вирішить усі технічні і тактичні питання, забезпечить провішування мотузок, організацію страховки, гід організує їжу та надасть необхідне спорядження. Фірма вирішить усі організаційні питання, такі як купівля перміту (дозвіл на сходження), організація базового табору і придбання альпіністського спорядження. Альпініст-аматор повинен мати необхідну фізичну підготовку для того щоб зійти на вершину.

Проблема сучасного комерційного альпінізму полягає в тому що не завжди гід може вірно оцінити можливості клієнта (альпініста - аматора) до сходження, заздалегідь зробити програму підготовки. Іноді альпіністи-аматори переоцінюють свої можливості, як фізичні так і психологічні, адже альпінізм - це екстремальний вид спорту, який вимагає серйозної підготовки, вправності і відповідального підходу [1,2]. Не можна спалахнути ідеєю, придбати спорядження і піти в гору. Необхідно визначитися з маршрутом, вивчити особливості сходження на нього. Усвідомлювати усі ризики і загрози для життя, які існують в альпінізмі. Звичайно, досвідчений гід усе це візьме до уваги і

передбачить події, проте немає ніякої гарантії що сходження буде успішним, причин на це може бути багато [3]. На жаль, навіть в комерційному альпінізмі є трагедії, яких навіть гіди не можуть запобігти. Трагедія у вересні 2021 року на Ельбрусі, коли загинули 5 альпіністів-аматорів, показує, наскільки небезпечним може бути альпінізм, навіть на маршрутах не високої складності.

Головна помилка починаючих альпіністів - це переоцінка власних сил. Адже в горах все по-іншому ніж на рівнині [2,3,4,5]. Думка про те, що гід допоможе і все зробить дуже перебільшена. Йти потрібно самостійно і ніхто не нестиме клієнта на руках до вершини. Для вдалого сходження необхідно готуватися, відповідально підходити до тренувань і консультиватися з фахівцями. Альпініст-аматор повинен усвідомлювати можливість повернення вниз з півдороги, іноді за 100 метрів до вершини, унаслідок негоди. Саме здорова оцінка ситуації, а не азіотаж досягнення вершини за будь-яку ціну, є гарантією збереження життя. І жалкування за витраченими фінансовими та фізичними вкладеннями без досягнення мети не повинне засліплювати людину. Можливості завжди з'являться ще, а життя безцінне.

Багато розбіжностей викликає той факт, до якої категорії треба відносити комерційні сходження. Розглядати їх як любительські або як спортивні сходження. Спортивні сходження приймають участі в змагання різного рангу і за результатами змагань виконуються розряди і надаються спортивні звання. Чи можуть комерційні сходження бути спортивними? Адже сходження на гору К2 або Еверест важко назвати аматорським, це одні з самих важкодоступних гір у світі і щоб зійти на вершину потрібна серйозна підготовка. Але сходження здійснюється за допомогою професійного гίδα, який опрацьовує маршрут, визначає тактику, стратегію сходження і провіщує мотузки. Багато фахівців висловлюють різні думки, але сходяться до того, що комерційні сходження не можна включати в програму змагань. Такої ж думки дотримувався і МОК в 1912 році, коли організатори відмовилися включати до програми Олімпійських Ігор ті

сходження, які були здійснені за допомогою професійних гідів [1].

Висновки

Комерційний альпінізм має на увазі сходження за допомогою професійного гίδα-альпініста. Гід допомагає, вирішує усі технічні і тактичні питання при сходженні. Альпініст-аматор повинен мати добру фізичну підготовку аеробної спрямованості. Гід перед сходженням повинен оцінювати функціональні можливості кожного з клієнтів, що б уникнути нещасних випадків і уся група змогла досягти вершини.

Для визначення функціональних можливостей альпіністів -аматором рекомендується використати тести для оцінки фізичної працездатності такі як, ортостатична проба, тест Руфье-Діксону, Гарвардський степ-тест, тест PWC170, визначення максимального споживання кисню (МПК). В комплексі тести краще відображають функціональний стан. Виконувати тест необхідно в умовах постійного місця проживання, рівнинної місцевості. Прибувши у базовий табір, в гірській місцевості, треба зробити ще раз той же тест, результат цього тесту покаже стан організму в умовах акліматизації. Перед сходженням перевірити фізичну працездатність після адаптації до гір, яка відбувалася впродовж 7-10 днів, виконавши обрані тести [5,6]. Використовуючи тести, рекомендовані для контролю за працездатністю альпіністів-аматорів [6,7], гід або керівник здатен оцінити можливості кожного учасника групи, що допоможе скоротити час акліматизації, підвищити шанси на успішне сходження усіх учасників і найголовніше уникнути нещасних випадків та зберегти життя кожному спортсменові.

Література:

1. Degli Oddi I, Gigliotti L. Mountain Sports in Olympic History. A Context for returning Climbing to the modern Olympic Games. Bericht der Union Internationale des Associations d'Alpinisme (UIAA). 2005
2. Kiyko A. Factors determining performance in mountaineering // Fundamentals of building a training process in cyclical

- sports: a collection of scientific works [Electronic resource]. Kharkiv: KhDAFC, 2017: 157-160. URL: http://journals.urau.ua/cvs_konf/article/view/99553
3. Kiyko AS, Kharchenko TP. Characterization of the conditions of stay of climbers at different mountain altitude levels // Collection of research papers of the Kharkiv State Academy of Physical Culture. Kharkiv: KhDAFC, 2017; (4):86-89.
 4. Repko E, Feshchenko A. Training of climbers in the preparatory period using Scandinavian walking. Health care technologies, rehabilitation and physical therapy. Collection of articles of the XIII international scientific conference, Kharkiv - Toruń, 2019. p. 177-18
 5. Kozin S, Cretu M, Kozina Z, Chernozub A, Ryepko E. Application of closed kinematic chain exercises with eccentric and strength exercises for the shoulder injuries prevention in student rock climbers: a randomized controlled trial. Acta of Bioengineering and Biomechanics. 2021; 23(2): 159-168. DOI: 10.37190/ABB-01828-2021-0
 6. Kozina Zh.L, Ryepko O, Prusik Kr, Cieślicka Mirosława. Psychophysiological possibility of mountaineers and climbers specializing in speed climbing and climbing difficulty. Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, 2013; (10): 41-46.
 7. Kozina Zh, Ryepko O, Prusik Kr, Cieślicka Mirosława. Factor structure of the integrated training of elite athletes – representatives of mountain sports Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, 2013; (11): 45-51. doi:10.6084/m9.fgshare.815872
 8. Ryepko E. MORPHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF ELITE ATHLETES, SPECIALIZING IN SPEED CLIMBING, CLIMBING AND ALPINISM. Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, 2013; (2): 88-97

Information about the authors:

Ryepko O.O.

<http://orcid.org/0000-0001-6879-6015>

olenarepko@gmail.com

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
Alchevskiyh str. 29, Kharkov, 61002, Ukraine

Tymko Y.M.

<https://orcid.org/0000-0002-9816-709X>

evgenitimko@gmail.com

National Technical University «KPI»
Kirpichova str. 2, Kharkov, 61002, Ukraine

Evarnitskiy I.A.

evarnitskiyia@gmail.com

National Aerospace University «KAI»
Kharkov, st. Chkalov, 17
Ukraine 61070

Інформація про авторів:

Репко О.О.

<http://orcid.org/0000-0001-6879-6015>

olenarepko@gmail.com

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;
вул.Алчевських 29, Харків, 61002, Україна

Тимко Є.М.

<https://orcid.org/0000-0002-9816-709X>
evgenitimko@gmail.com
Національний технічний університет «ХПИ»
вул. Кирпичова 2, Харків, 61002, Україна

Єварницький І.А.

[http://orcid.org/
evarnitskiyia@gmail.com](http://orcid.org/evarnitskiyia@gmail.com)
Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"
вул. Чкалова 17, Харків, 61070, Україна

Информация об авторах:

Репко Е.А.

<http://orcid.org/0000-0001-6879-6015>
olenarepko@gmail.com
Харьковский Национальный педагогический университет имени Г.С. Сковороды;
ул.Алчевских 29, Харьков, 61002, Украина

Тимко Е.М.

<https://orcid.org/0000-0002-9816-709X>
evgenitimko@gmail.com
Национальный технический университет «ХПИ»
ул. Кирпичева 2, Харьков, 61002, Украина

Еварницкий И.А.

[http://orcid.org/
evarnitskiyia@gmail.com](http://orcid.org/evarnitskiyia@gmail.com)
Национальный аэрокосмический университет им. М.Е. Жуковского "Харьковский авиационный институт"
ул. Чкалова 17, Харьков, 61070, Украина

Поступила до редакції 24.10.2021 р.